עם הארץ והמדמע פטור מן הדמאי והוה מני לשנויי התם בחלה שהפרישה עם הארץ גופיה שתיקן לו גבל חבר בטהרה וכדמפרש

עלה התם משום דאימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו

מתוקן והא דהכא מיירי בהפרישה

חבר אלא ר' אושעיא הוא דמפליג

התם הכי אבל סוגיא דירושלמי דפ"ה

כר' יוחנן דלא מפליג דפליג על רבי

אושעיא ואמר היא הדא היא הדא

ומשני בשם ר' יוסי בר' חנינא ב"ש

היא ותני כן ר"ש בן יהודה אומר

משום ר"ש חלה ב"ש מחייבין ב"ה

פוטרים ופריך כלום אמר ב"ש אלא

דבר שהוא לוריעה אילו הלוקח לורע

לבהמה קמח לעורות שמן לנר שמא

אינו פטור פי׳ כל הני דתנן להו התם

לפטורא בדמאי בפ"ק [משנה ג] ולהכי

קשה ליה כלום אמרו ב"ש לחייב

להפריש דמאי בחלה אא"כ יחמירו

נמי בכל הני להפריש דמאי ומדנקט

מתניתין רק חלה ולא נקט כל הני

לחיובה ש"מ לחו ב"ש היה ומשני

אלא במגבל עיסתו במי פירות פירוש

הא דפטרה מתניתין בפ"ק בטורח

לגבל במי פירות דלה הוכשרה כדי

שלא תקבל טומאה וכיון דטרח כולי

האי מסתמא תקוני נמי תקנה

ופריך ולא כן א"ר יוסי בר חנינא

דר' אלעזר איש ברתותא היא הא

ל) סוטה מח. ב"מ ל.[מוספ' סוטה ספי"ג],ל) [ברכות כט.], ג) [עיין בעין יעקבן, ד) ומוספתא פער יפופן, ד) [עוספות סוף מנחות], ד) שבת נה:, 1) [דברים יב], 1) [ל"ל פי בלק], ד) [ל"ל ואת לפניהו כהן משנה], ע) [ועי מוספות זבחים קא: ד"ה ואידך],

תורה אור השלם ו. יָרַאַת יִיַ תּוֹסִיף יַמִים .ו ישנות .2 ועלי זַקן מאד ושַמע את כַּל אַשֵּׁר יַעֲשׁוּן בָּנָיו יִשְׁכְּבוּן אֶת הַנְּשִׁים הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: שמואל א ב כב

הנהות הב"ח

(d) גם' לח הוליח שנתו אמר ר' יוחגן בן תורתא וכל כך בן תורתא וכל כן למה לפי שהיו לוקחין ר' אסי תרקבא דדינרי עיילה ליה מרתא בת בייתוס לינאי מלכא עד דאוקמיה ליהושע בז גמלא בכהני רברבי מפני מה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא ולה שמשו בו אלא שנים עשר. כל"ל (ועיין בסירושו על דברי הימים א

מוסף רש"י

וראה שאין מפרישין. שהיו עמי הארן מזלזלין במעשרות ולא היו מפרישין אלא חרומה גדולה ור" חטאו. כאשת איש, אינו אלא טועה. ומיהו בבזיון

תום' ישנים

ולא אשרחינהו רבנו. וא"ת הא אמרינן בהוהב [ב"מ נו, א] הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל, והוא הדין למעשר שני, ונהי דלא אטרחינהו, לחללו מיהא בשוה פרוטה. יי"ל דאפילו מחולל לא ניחא להו לרבנן לתקוניה שלא לעשות כן בדברים אחרים. בגיטין בפ' התקבל א] הוי משמע קלת [סה, א] הוי דמעשר שני לא מהני לחללו נשוה פרוטה, דקאמר מערימין על מעשר שני, בינד. אומר אדם לבנו ולבחו יפדו בהן מעשר שני, ודחי במעשר שני בזמן הזה דרבנן. ובזמן הזה מה הערמה לריך כיון דשוה מנה שחיללו על שוה פרוטה בומן הוה כדאיתא בערכין [כט, א] גבי ההוא גברא דאתרמיוהו לירחיה אד יש

לפי ששלח. יוחנן כהן גדול שגזר על הדמאי בסוטה בפרק עגלה ובירוש׳ דמאי פ״ה פריך וחלה חייבת בדמאי בתמיה והתנן (פ״א) חלת ערופה (דף מת.): המוליה מהבירו עליו הרחייה. מכי חפרשיה ואפקעיה משום טבל אין בו אלא ספק גזל לויים ועניים חוץ מתרומת מעשר שבתוך מעשר ראשון אותה יתן לכהן שיש איסור ועון

מיתה באכילתה וללוי ועני יאמר הביאו ראיה שלא עישר עם הארץ שלקחתי ממנו: נפרשו ונסקו. שהרי יש בו איסור לא תוכל לאכול בשעריך יי יפרישו כדי לתקן טבלו הואיל ולא פסדי ביה מידי דהא אינהו נפשייהו הדר קא אכלי ליה בירושלים: חובטיו אותן. (מן) הנחתומין כל י"ב חודש משנה לשנה הממונים מתחדשיו ומכבידין למצוח עלילות לגבות ממון כשהן מתחדשין: לא אטרחונהו. וסמכו לומר שרוב עמי הארץ מעשרין הן: **פורסי**. פקידי המלך:

1555

שאיז וראה שאיז סלפי אששלח בכל גבולי ישראל וראה שאיז סלפי א מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא מעשר שני נפרשו ונסקו וניכלוהו בירושלם אמר עולא מתוך שפרהדרין הָללו חובטין אותן כל י"ב חדש ואומרים להן מכרו בזול מכרו בזול לא אטרחונהו רבנן מאי פרהדרין פורסי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי דכתיב ייראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים ולא שמשו בו

אלא ואו י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמר ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים צא מהם מ' שנה ששמש שמעון הצדיק סושמונים ששמש יוחנן כהן גדול עשר ששמש מ' שנה שמעאל בן פאבי ואמרי לה י"א ששמש ר' אלעזר בן חרסום מכאן ואילך צא וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו 🐠 א"ר יוחנן בן תורתא יסמפני מה חרבה שילה מפני שהיו בה שני דברים גלוי עריות וביווז הדשים גלוי עריות דכתיב יועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד ואע"ג ∘דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחגן כל האומר בני עלי חמאו אינו אלא מועה מתוך ששהו

כרבנן לא פירש רבי אלעזר איש ברחותא הוא דפטר בדמאי היכא דגבלה במי פירות אבל רבנן פליגי עליה ואם כן לית לן לאוקמא מתניתין כיחידאה ומשני אלא כר' יוחנן כאן בעושה בטומאה כאן בעושה בטהרה מתניתין דפ"ק שטרח להביא גבל שעושה בטהרה דמסתמא ודאי תקין והדר קאמר אלא כר' אלעזר פירוש אי נמי איכא לשנויי כר' אלעזר כאן וכאן בעושה בטהרה אלא במסארח אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שנה כל המשור פירוש היי מיכו מיכו ליכו לכלומר מתניתין דפ"ק דמתארח אללו דאקילו רבנן גביה וכדתניא פרק קמא דחלה בתוספתא הלוקח מן הנחחום ומן האשה שעושה למכור בשוק לריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית ומתארח אללו אין לריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית ומתארח אללו אין לריך להפריש חלת דמאי אבל חלה של ודאי טבל לריך תיקון כדתניא בירושלמי העושה עיסה מטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים חלה מרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תאכל עד שיוליא עליה תרומה ותרומה לא תאכל עד שיפריש חלה:

בעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו עליו הראיה. ולאו דווקא נחתום אלא אפילו כל אדם נמי מפרישן והן שלו כדאמרינן בשילהי מסכת סוטה (דף מח.) עמד והתקין להם הלוקח פירות מעם הארץ מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו בירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחבירו עליו הראיה והא דלא אמרינן נמי בתרומת מעשר מפרישה והיא שלו וימכרנה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדבר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה מועטין שהוא לריך למוכרה בזול שאין לה אוכלין מרובין חקינו רבנן שיתננה לכהנים:

ולא שמשו בו אלא י"ח בחנים. ריב״ה גרים שמנה כהנים כדכתיב בהדיה בדברי הימים (6 ה) עוריה השר כהן בבית השר בנה שלמה אמריה אחיטוב לדוק שלום חלקיה עזריה שריה ויהולדק והוא הלך בהגלות ה' את יהודה אמנם בכל הספרים ובספרי (פרשת ש פנחס) ובירושלמי גרסינן י"ח כהנים ונ"ל לקיים גירסת הספרים וע" כהנים גדולים היו עד יהולדק וכו' וסגני כהונה שממקינין לכל אחד סגן מחתיו הרי י״ח כדאשכחן בסוף מלכים דקא חשיב לכהן גדול וסגן שלו בהדי הדדי דכתיב ויקח רב טבחים את שריה כהן הראש חיומשנהו לפניהו וא״ת א״כ בבית שני ניחשוב נמי סגני כהונה א״כ הוה ליה למימר קרוב לשש מאות כהנים גדולים ששימשו בו י"ל הא לא קשיא דבבית ראשון נקט שפיר י"ח הן וסגניהון לרווחא דמילתא דאפילו את"ל אי אפשר שלא יארע אונס לכ"ג ביוה"כ אחד מכל השנים הללו שהוא משמש בכהונה גדולה ונמלא סגן משמש תחתיו אעפ"כ לא הוו הללו אלא י״ח וכ״ש דאי אמרינן דלא אירע פסול לכ״ג דבלרי להן אבל בבית שני כיון דכל אחד לא הוליא שנתו נקט ג׳ מאות לרווחא דמילחא דאפילו אמ"ל דמסחמא לא שימש הסגן תחתיו כיון שלא היה כ"ג אלא יוה"כ אחד מילחא דלא שכיחא הוא שבו ביום אירעו אונס ושימש סגן תחתיו אפילו הכי לכל הפחות קרוב לג' מאות היו אי נמי נ"ל די"ח כהנים דקאמר היינו מפנחס ואילך שניתנה לו ולורעו אחריו וכן משמע בספרי לכן אמור הנני נותן לו וגר׳ מלמד שעמדו ממנו בבנין ראשון י״ח כהנים ובדנין שני פ׳ כהנים וכו׳ ובנין ראשון קרי ממשכן ואילך עד גלות הארץ וכן יש בירושלמי בראשונה שהיו משמשין הוא ובנו ובן בנו שימשו י״ח כהנים והא דקאמר הכא בשמעתא זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר ולא שימשו בו אלא י״ח משום דבעי למימר מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים ושימשו בו קרוב לג' מאות נקט נמי מנין בית ראשון ומיהו אותם י"ח כהנים לא שימשו כולם בבית ראשון וה"פ ושימשו בו י״ח כלומר שימשו בו כהנים כל כך עד שהשלימו לחשבון י״ח עם אותם ששימשו מעיקרא וכן מלאתי בדברי הימים אלעזר פנחם אבישוע בקי עזי זרחיה מריות אמריה אחיטוב לדוק אחימעץ עזריה יוחנן עזריה אמריה אחיטוב לדוק שלום חלקיה עזריה שריה יהולדק הרי מאבישוע בן פנחס עד שריה יש י״ח כהנים ולא שריה בכלל לפי ששריה גלה בגלות יכניה ולא קחשיב באותם י״ח כהנים אלא אותם ששימשו כל ימיהם אבל שריה שגלה בגלות יכניה כדאיתא בסוף מלכים ויהולדק שגלה בגלות לדקיה לא קא חשיב והר"ר יעקב בש"ה אמר לנו בש"ר יקוחיאל הלוי מורמיש"א דעזריה לא היה בימי שלמה אלא היינו עזריה שהיה בימי עוזיהו ולפי שמסר נפשו על עבודת בית המקדש כשבא עוזיהו לשרת וחירף אותו כדכתיב בדברי הימים (ב כו) לכך נקרא על שמו ויישר לפניו ושוב מנאתי כן בפי׳ דברי הימים שפירשו תלמידי רב סעדיה זל"ל והא דבספרי איכא שבבית שני היו שמונים כהנים ובירושלמי איכא נמי הכי ואמרי לה פ״א ואמרי לה פ״ב ואמרי לה פ״ג ובשמעתא אמרי ג׳ מאום יש לומר התם לא קחשיב אלא כהנים שילאו מפנחסש:

→

בו א מיי׳ פ״נו מהלכום

רבינו חנגאל והמעשר יש מי שנותז אותו ללוי ויש מי שאינו ומחזיקין י. (בספיז) (בספק שמא נתן) (בספין) (בספין שכוא כיון) ושמא לא נתן. ותרומת מעשר זר האוכלו חייב מיתה. כמו התרומה שהיא -ו חייבו חכמים להפריש כל הקונה (ונביאה) ותבואה] מעם הארץ חלק אחד ממאה שהיא חרומה מעשר וווחוו לכהז. אבל המעשר שהוא בלאו לא חייבום מספק. וזה מפורש רמס׳ שוטה פרק יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ת״י שנה ולא שמשו בו אלא שמנה עשר כהנים. ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ת"כ שנה ושמשו בו יתר (מש') ומשלש מאותו כהנים חרבה [שילה] מפני שהיו בה ב' דברים, ביזיון קדשים וגילוי ערי ומפורש במסכת שבת פרק [במה בהמה דף נה].

תום' ישנים (המשך) בפ"ק (דבכורות) [דשבת יו, בו דגבי תרומה גדולה לא דחטה מונורת כל הכרי. אלא ש"מ שוה פרוטה. אך יש לדחות כי פנותים איו לו שוה כך. ולא שמשו בו אלא י"ח כהגים. ר"ת גריס שמונה כהנים ולא גרס עשר כי לא וחשוב מדברי הימים מעוריה שכתוב [דהי"א ה, לו] הוא אשר כיהן בבית אשר בנה שלתה בירושלים, עד יהולדק לא תמלא רק שמונה, ויהולדק התשיעי לא קחשיב שהלך בגולה, ואמרינו בספרי שעמדו ונביאים בכל ראשו וכהנים (תפיחים בכני למשן). ואומר גדולים בבית ראשון]. ואומר רבינו שיש שם כתוב שמונה עשר כמו בספרים שלנו. וקחשיב מלדוק שהיה בבנין מסתמא בכהונה גדולה ואחימעץ בנו תחתיו, וחשוב ותמלא שנים עשר עד יהולדק. ומה כיהן בבית וגו', לא בעי לחימר שהיה ראש לכהנים. נוינוו שהיה רוש נכהיט, אלא הכי פירושו הוא אשר עשה אותה גערה שגער בעוזיהו שהלד על המזבח כו, יח] (וילך אליו) [ויבא אחריון עוריהו הכהו ויאמר וגו׳. תימה קלת אמאי לא חשיב יהוידע הכהן בבית ראשון, ושמא אחד מהס הושע בן יהולדק הכהו לא חשיב בכהני דבית

רבי שני, וכן יוחנן בן נרבאי בפ' מקום שנהגו [פסחים מ, א] ושמא לא האריכו ימים. רבי יוחגן בן מפרש שנתגייר על ידי פרה, אך שם כתוב ר' יהודה בן תורחא.

יפש, טון גבי היאו מפרטו דאחרמיונהו לנסקיה. אך יש לדחות, שמטעמא אחרינהו דחי ליה הסם. אבל קשה לרבינו אלחנן דהיכי אמרינן בבסורות פרק עד כמה [ל, א] דבאחרא דר״י חמירא להו שביעית וחשוד על שביעית חשוד על מעשר, והלא יכול לחללו על שוה פרוטה, דכי האי גוונא אמרינן